

Kulturdepartementet
Postboks 8030 Dep
NO-0030 Oslo

Ref. 14/409 M3 HHO:elt

Oslo, 03.09.2014

Høring - NRK-plakaten

Vi viser til departementets brev og høringsnotat av 6. Juni 2014.
I høringsnotatet ber Kulturdepartementet særskilt om innspill både om plakaten form og innhold.

Innledning

NRK er Norges viktigste kulturbedrift, og NOPA, Norsk Komponistforening (NKF) og Musikkforleggerne mener at både bransje og publikum er tjent med et sterkt og robust NRK. Vi vil på denne bakgrunn på det sterkeste advare mot tiltak som kan svekke NRKs muligheter til å opprettholde og videreutvikle sin styrke og evne til å være en driver for norsk innholdsproduksjon. NOPA, NKF og Musikkforleggerne mener videre at NRK må fortsette som en lisensfinansiert og ikke-kommersiell mediebedrift, med et klart samfunnsansvar og en tett dialog med politikere, kulturlivet og publikum, for hele tiden ha evne til å videreutvikle det innhold NRK skal tilby til sitt publikum.

Vårt utgangspunkt for disse vurderingene er at NRKs posisjon som allmennkringkaster og en av Norges aller viktigste kulturinstitusjoner må styrkes. I det perspektivet må lisensfinansieringen beholdes, og NRK må både gjennom lisensen og egne inntekter sikres det økonomiske armlaget som er nødvendig for å opprettholde og utvikle både innholdsproduksjonen og den faglige kompetansen i virksomheten.

Opphavsretten presses fra alle kanter. NRK er en særs viktig oppdragsgiver for norske komponister, arrangører og tekstforfattere. Framføringsvederlag gjennom NRKs avtale med Tono er en forutsetning, og må være ufravikelig. Vi ser med bekymring på økt bruk av arkivmusikk utenfor kollektiv opphavsrettslig forvaltning. Dette har kunstneriske og kulturelle konsekvenser, men også etiske betenkeligheter. Bak disse "frikjøpte musikkarkivene" skjuler det seg anonymiserte, nærmest ubetalte komponister.

Det er også tendenser blant kringkastere på "kickback"-ordninger. For komponister betyr dette fraskrivelse av hele, eller deler av framføringsvederlaget. En nasjonal mediabedrift bør ikke undergrave opphavsretten. Hvis dette tolkes som en mulighet for kommersiell inntjening av NRK, må det detaljstyres under NRK plakaten.

NRK-plakatens form

Når det gjelder plakaten form har vi merket oss at den nå i sin helhet er tatt inn i vedtektene for Norsk rikskringkasting AS og dermed er formelt bindende for NRKs virksomhet. Vi anser det som en god løsning som rydder av veien enhver tvil om forholdet mellom plakaten og vedtektene. Selv om allmennkringkastingsoppdraget dermed er definert i begge dokumentene er det viktig å beholde NRK-plakaten som et selvstendig dokument som innbyr til en bredere debatt om NRKs oppgaver enn hva vedtektene alene gjør.

En tydelig og godt forankret definisjon av oppdraget bidrar til stabile og forutsigbare forventninger til kringkastingsvirksomheten, samtidig som medfører behov for forutsigbare økonomiske rammevilkår og tilførsel av tilstrekkelige ressurser til å utføre oppdraget. Vi kan derfor ikke se at det verken er behov for, eller ønskelig med et mindre detaljeringsnivå enn i den någjeldende plakaten.

NRK-plakatens innhold

Dagens NRK plakat definerer NRKs innholdstilbud på en god måte, men NRK bør være i en løpende dialog med kulturfeltet, politikere og andre samfunnsaktører ift hvordan innholdstilbudet hele tiden skal utvikles og styrkes.

NRKs innholdstilbud

Det er viktig at NRK har ansvar for norsk innhold i alle sjangre som kringkaster, men det er ikke avgjørende at de produserer dette innholdet selv.

Den gjeldende NRK-plakaten gir en bred og detaljert beskrivelse av NRKs samfunnsoppdrag. Vi mener at oppdraget er definert på en i all hovedsak god måte, og vi anbefale at dette videreføres. Dersom NRKs legitimitet som nasjonal allmennkringkaster skal opprettholdes er det viktig at de kravene som er nedfelt i den gjeldende plakaten består som klare politiske og formelle retningslinjer for virksomheten. Ikke minst gjelder det kravet om at NRK skal styrke norsk språk, identitet og kultur (§ 14 i vedtektene). NRK bør være i en løpende dialog med kulturfeltet, politikere og andre samfunnsaktører om hvordan innholdstilbudet hele tiden skal utvikles og styrkes.

I pkt. 3g. er det formulert et krav om at minst 35 prosent av musikken som spilles skal være norsk, med vekt på norskspråklig og/eller norskkomponert musikk. I følge tilgjengelig statistikk var andelen norsk musikk i hovedkanalene i radio (P1, P2 og P3) i 2013 hhv. 42, 29 og 37prosent. Det har imidlertid hersket noe tvil om nøyaktigheten i denne statistikken, og det kunne være ønskelig med en nærmere presisering av begrepet norsk musikk. I følge Tono er tallene for 2013 39,5 (P1), 33,1 (P2) og 29,8 (P3) for Tono-medlemmenes prosentvise andel av minutter spilt i disse kanalene. For NRK Klassisk er Tonos tall 22,5%, for NRK Jazz er tallet så lavt som 15,8% (!). Vi ønsker at det tas inn et krav om en minimumsandel på 35% også for de nyskapende musikkformene som ny kunstmusikk og jazz. Nyskapende repertoar, både norsk og nordisk, bør være tydelig tilstede i NRK's programtilbud.

De riksdekkende kommersielle radiokanalene (Radio Norge og P4) er gjennom konsesjonsvilkårene som gjelder til utløpet av 2016 (eventuelt 2018) pålagt å sende en tilsvarende andel (35 prosent) norsk musikk. Begge kanalene har hittil oppfylt kravet, men mye av den norske musikken sendes på natten. Etter at digitaliseringen av radionettet er fullført og kravet om norskandel er frafalt for disse kanalene, er det ikke sannsynlig at en slik andel blir videreført.

Samtidig har de digitale strømmetjenestene overtatt mye av musikkomsetningen i Norge, mens salget av fysiske eksemplarer av innspilt musikk har sunket dramatisk. Andelen av norsk musikk som omsettes gjennom strømmetjenestene er vesentlig lavere enn den var i det gamle markedet, og den norske musikken er i stor grad fortrent av internasjonal popmusikk.

Desto mer nødvendig er det da NRK fortsatt sender en stor andel norsk musikk, og at denne andelen økes. Vi anser en høy norskandel av musikk skapt av norske låtskrivere og komponister i NRKs musikksendinger som svært viktig både for NRKs posisjon som allmennkringkaster og for spredningen av norsk musikk til stadig nye aldersgrupper. Uten at NRK ivaretar dette ansvaret for norsk musikk står vi i fare for at mye av grunnlaget for å skape og spille norsk musikk vil forsvinne i løpet av de kommende årene.

I samme pkt. 3g er det også nedfelt et krav om at NRK skal holde et fast orkester som dekker et bredt repertoar fra underholdningsmusikk til symfonisk musikk. Dette orkestret er Kringkastingsorkestret, som nyter en stadig større popularitet i store deler av landet og som utgjør en svært verdifull del av NRKs samlede musikktilbud. Selv om det for tiden er liten risiko for at NRK av økonomiske eller andre hensyn skulle ønske å legge ned orkestret, må kravet om at NRK skal holde et fast orkester videreføres i NRK-plakaten (og dermed i vedtektene). Eksistensen av Kringkastingsorkestret innebærer at NRK selv kan produsere store musikksendinger og musikkinnslag i andre programmer uten å gjøre seg avhengig av eksterne aktører. Det innebærer også at NRK tar et selvstendig medansvar for å opprettholde og utvikle en viktig del av den norske musikkarven.

I tillegg burde NRK selv produsere vesentlig flere musikkprogrammer innenfor ulike sjangere og områder enn det virksomheten nå gjør, jf. også NRK-plakatens (vedtektenes) § 14, pkt. f.

I høringsnotatet ber Kulturdepartementet om innspill om bredden i NRKs innholdstilbud. Vi kan ikke se for oss en allmennkringkaster som må begrense sine tilbud til områder som det kommersielle markedet ikke ivaretar. Tvert imot er det helt avgjørende både for NRKs utvikling og for utviklingen av et kvalitativt godt tilbud fra de kommersielle aktørene at NRK fortsatt får opprettholde så vel det tradisjonelle kringkastingstilbudet i sin fulle bredde og opprettholde og bygge ut et tilbud på andre medieplattformer. Om de kommersielle aktørene skulle bli skjermet for konkurranse fra NRK ville det neppe føre til noe særlig annet enn kvalitetsmessige forringelser av deres eget tilbud og til et mindre mangfold i det samlede kringkastings- og medietilbudet. Det er neppe NRKs tilstedeværelse og NRKs tilbud som har ført til mindre mangfold i det norske medielandskapet fram til nå, eller som vil gjøre det i framtida.

Musikk rettet mot barn

Vi støtter MFO's innspill om musikk rettet mot barn. NRKs tilbud til barn er omhandlet i den någjeldende NRK-plakatens (og vedtektenes) § 15, pkt. j, hvor det bl.a. går fram at NRK skal ha daglige norskspråklige programmer for barn under 12 år, jevnlig norskspråklige programmer for unge, og jevnlig programmer for barn og unge på samisk.

Vi legger til grunn at NRK ivaretar disse konkrete forpliktelsene, men vi registrerer at musikk for barn derimot er en sjeldenhet i hovedkanalene i radio. Alle kanalene opererer med spillelister, og der forekommer spesifikk barnemusikk så å si aldri. Barn er opptatt av musikk. Antagelig er musikk det kulturuttrykket som engasjerer barn aller mest, og det produseres mye musikk for barn i Norge. Likevel blir altså denne musikken, og særlig den nye musikken for barn lite spilt av NRK. Årsakene til dette er trolig mange og sammensatte, men mye må trolig bero på manglende bevissthet om både behovet og mulighetene. Denne bevisstheten kan økes dersom kringkasting av musikk for barn konkret nevnes som en del av allmennkringkastingsoppdraget. Dersom norsk musikk for barn blir oftere spilt i NRKs radioprogrammer vil det også føre til at det blir skrevet og spilt inn mer slik musikk.

Vi vil anbefale at NRK-plakaten suppleres med at NRK jevnlig skal formidle musikk for barn og at dette fortrinnsvis skal være norsk musikk.

Med vennlig hilsen

Ingrid Kindem, styreleder NOPA

Leif Dramstad, styreleder Musikkforleggerne

Åse Hedstrøm, styreleder Norsk Komponistforening